

بررسی عوامل بازدارنده سرمایه‌گذاری موثر در مناطق روستایی

مورد مطالعه: دهستان پایین ولایت شهرستان کاشمر^۱

دکتر سیدامیر محمد علوی زاده؛ محمد رفیعی خراسانی*

استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه پیام نور

کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی؛ اقتصاد فضا

چکیده

روستاها به عنوان یکی از واحدهای مهم و موثر در هر کشوری می‌باشند که با توجه به نوع فعالیت خود نقش مهمی در توسعه کشورها و تامین نیاز افراد ایفا می‌نمایند که متأسفانه امروزه به دلایل مختلف رونق پیشین خود را از دست داده و با چالش‌های بسیار زیادی مواجه می‌باشند که یکی از این مسائل، عدم تمایل به سرمایه‌گذاری در مناطق روستایی و توسعه انواع فعالیت‌ها می‌باشد.

هدف اصلی این پژوهش بررسی عوامل بازدارنده سرمایه‌گذاری موثر در مناطق روستایی است که مطالعات خود را در محدوده دهستان پایین ولایت شهرستان کاشمر به کار بسته است. جمع‌آوری اطلاعات به دو روش اسنادی کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی با ابزار پرسشنامه بهب تعداد ۳۸۳ نفر انجام گردیده است. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از روش آزمون میانگین و آماره t انجام گردیده است. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که اولاً تمایل به سرمایه‌گذاری در محدوده مورد مطالعه پایین می‌باشد که در این بین میانگین رتبه‌ای مربوط به مؤلفه تنوع بخشی به منابع در آمدی و فعالیت‌های مکمل کشاورزی با میانگین رتبه ای ۴.۸۵ و کمترین مربوط به مؤلفه شیوه‌های تولید کشاورزی و با میانگین رتبه‌ای ۲.۰۶ می‌باشد. نتایج بدست آمده از آزمون t نشان می‌دهد، عدم سرمایه‌گذاری دولت در بخش کشاورزی و صنایع وابسته، عدم ایجاد تسهیلات انبارداری و فرآوری مواد غذایی، نبود پس انداز لازم برای خانوارها جهت دریافت وام به عنوان ۳ متغیر اصلی در این زمینه مطرح می‌باشند.

واژگان کلیدی: رشد و توسعه، روستا، توسعه روستایی، توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری، شهرستان کاشمر

^۱ مقاله حاضر برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی گرایش اقتصاد فضا با عنوان "بررسی عوامل بازدارنده سرمایه‌گذاری موثر در مناطق روستایی؛ مورد مطالعه: دهستان پایین ولایت شهرستان کاشمر" به راهنمایی دکتر امیرمحمد علوی زاده و دکتر علی منظم اسماعیل‌پور می‌باشد.

مقدمه و بیان مساله

توسعه روستایی فرایندی است که به تحول و بهبود شاخص‌های مهم زندگی روستاییان همچون تولید پایدار و رقابتی، اشتغال مولد و پایدار، درآمد مناسب، توانمندسازی جوامع روستایی، ظرفیت‌سازی در عرصه‌های نهادی، مالی و اعتباری، رفاه اجتماعی، بهبود محیط زیست و فضای مسکونی روستاها و استفاده پایدار و بهینه از منابع طبیعی و در نهایت ارتقای سطح شاخص‌های توسعه می‌انجامد (رضوانی و دیگران، ۱۳۹۵: ۴). بنابراین نگرش توسعه‌ای به تحولات جوامع روستایی نیازمند ایجاد سازگاری و هم‌سویی سیاست‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و نظارت بر تحقق اهداف توسعه از یک سو و توجه ویژه به مؤلفه‌های دارای اولویت در زندگی جوامع روستائین از سوی دیگر می‌باشد. این امر در میان کشورهای جهان سوم و در حال توسعه که دولت‌ها نقش اساسی در تجدید ساختار جامعه به منظور هماهنگی با اهداف سیاسی و اقتصادی خاصی به عهده دارند، مورد پیدا می‌کند. از سوی دیگر توسعه روستایی را می‌توان عاملی در بهبود شرایط زندگی افراد متعلق به قشر کم درآمد ساکن روستا و خودکفا سازی آنان در روند توسعه کلان کشور دانست (ازکیا، ۱۳۸۵، ۶۷).

در بسیاری از کشورها، توسعه روستایی به مثابه راهبردی با اهمیت برای تأمین نیازهای اساسی و توزیع بهینه منافع ناشی از توسعه ملی تلقی شده و بدین منظور نیز با شیوه‌های متعدد، الگوهای متنوعی برای سرمایه گذاری روستایی تجربه شده که عمدتاً دستاوردهای مطلوبی نداشته و هنوز نیز سهم جوامع روستایی از توسعه و پیشرفت بسیار ناچیز است. اکثر فقرای این کشورها یا در روستاها به سر برند و یا شهرنشینانی عمدتاً حاشیه نشین با منشاء روستایی بوده‌اند. بانک جهانی با مطالعات و پژوهش در زمینه توسعه روستایی، که الگوهای غالباً ورشکستگی را تجربه کرده، در جمع‌بندی از ناکامی‌های حاصله، سرانجام به این نتیجه رسیده است که توسعه روستایی، راهبردی برای بهبود زندگی اجتماعی و اقتصادی روستاییان فقیر و تلاشی همه جانبه برای کاهش فقر است که به ویژه با افزایش تولید و ارتقاء بهره وری در محیط روستاییان میسر می‌گردد (Psaltopoulos et al, 2011: 5). توسعه روستایی با نوین‌سازی جامعه روستایی می‌باید این جامعه را از انزوای سنتی به درآورد و با اقتصاد ملی عجین سازد. به همین جهت سرمایه گذاری روستایی تلاشی فراگیر است و به محدوده یک بخش خلاصه نمی‌شود و کلیه بخش‌ها و زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فیزیکی و ... سرمایه گذاری را در بر می‌گیرد. در این میان توسعه نیافتگی مناطق روستایی، تأثیرات منفی زیادی بر روند سرمایه گذاری کشور می‌گذارد و چالش‌های اساسی در برابر آن قرار می‌دهد. توسعه نیافتگی در مناطق روستایی کشور، امنیت این مناطق را تهدید می‌کند و ناامنی مناطق روستایی،

نامنی را به داخل کشور منتقل می‌سازد که این امر به نوبه خود چالش‌های بزرگی در برابر فرایند توسعه کشور قرار می‌دهد. بعضی از مناطق روستایی به دلیل مجاورت با کشورهای خارجی و شرایط جغرافیایی و سیاسی حاکم بر آنها، مسائل و ویژگی‌های خاص خود را دارند و این ویژگی‌ها جزء لاینفک آنها به شمار می‌رود و تأثیرات مستقیمی بر روند توسعه روستایی این مناطق دارد در صورتی که این مسائل و ویژگی‌های اختصاصی آنها مورد توجه قرار نگیرد، تأثیراتی منفی بر روند توسعه و سرمایه‌گذاری و امنیت مناطق گذاشته و به عنوان تهدیدی در برابر توسعه کشور عمل خواهد کرد (عندلیب، ۱۳۸۸: ۳).

از میان سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصادی، سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی از اهمیت و جایگاه خاصی برخوردار است. سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی علاوه بر اینکه موجب رشد تولید و اشتغال در این بخش می‌شود، با توجه به زنجیره ارتباطی با سایر فعالیت‌های اقتصادی، به رشد تولید و اشتغال در سایر بخش‌ها نیز کمک می‌کند. در این راستا باید گفت که سرمایه‌گذاری بخش خصوصی از متغیرهای مهم در توسعه بخش کشاورزی است. امروزه باید متوجه این مسئله بود که سرآغاز تولید و صنعت به دلیل ماهیت وجود مواد اولیه تولید و نیروی کار ارزان قیمت‌تر و همچنین تامین مواد غذایی مورد نیاز شهرنشینان غالباً برخاسته از روستاست. حال آنکه میزان بهره‌مندی روستاییان از ارزش افزوده تولیدات روستاها، میزان پایینی است. این موارد ناشی از سیاست‌های دولتی و حاکمیتی و سطح آگاهی و سواد روستائیان، انگیزش‌های فردی و جمعی روستائیان و سایر موارد می‌باشد (Lowder & Carisma, 2011: 4). با توجه به اینکه کلیدی‌ترین چالش و تنگنا در بخش کشاورزی کشور، بحث اقتصادی آن است، بنابراین رفع این چالش و گذر از دوران تولید معیشتی به تولید اقتصادی در کشور، نیاز به بررسی موانع و دلایل عدم سرمایه‌گذاری ضرورت می‌یابد. براساس برآورد فائو، تولیدات کشاورزی باید در سال ۲۰۵۰ در حدود ۶۰ درصد افزایش یابد تا غذای جمعیت جهان تامین گردد. در حالی که امنیت غذایی جهان، وابسته به توسعه و رشد مناطق روستایی است، بنابه اعلام فائو، تقریباً ۸۰ درصد فقرای جهان در این مناطق زندگی می‌کنند. فائو در گزارش سالانه وضعیت غذا و کشاورزی اعلام کرد، حمایت‌های اجتماعی به تنهایی برای زدودن فقر و گرسنگی از مناطق روستایی کافی نیست و سرمایه‌گذاری دولتی و خصوصی برای افزایش بهره‌وری کشاورزی و توسعه و رشد مناطق روستایی ضروری است.

در سال‌های گذشته ایران بحران‌های متعددی را در سطح کلان اقتصادی پشت سر گذاشته که از جهاتی طی ۴ دهه پس از انقلاب اسلامی، بی‌سابقه بوده است. آنچه فعالان بازار و تحلیل‌گران اقتصادی را در تفسیر شرایط فعلی اقتصادی با مشکل مواجه می‌سازد، ریشه‌ها و علت‌های غیراقتصادی وضع موجود و پارامترهای روانی حاکم بر اقتصاد کشور است. مجموع برآیند این شرایط منجر به عدم مشارکت‌پذیری بخش خصوصی در تصمیم‌سازی‌های اقتصادی بوده است. مشکلاتی از قبیل تورم، نوسانات نرخ ارز، سیستم بانکداری مبتنی بر بنگاه‌داری، عدم ثبات مدیریتی، بیکاری و اقتصاد مبتنی بر فروش نفت دامن‌گیر اقتصاد کلان ایران می‌باشد. ایران علی‌رغم پتانسیل‌های زیادی که در بخش کشاورزی جمله حدود ۴۰ میلیون هکتار اراضی مستعد کشاورزی، تنوع آب و هوایی پراکنده در جغرافیای آن، جنگل‌ها و مراتع فراوان در وسعت حدود ۱۰۰ میلیون هکتار و ... که دارد با چالش‌های زیادی شامل کمبود سرمایه و سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی است. از جمله دلایل عدم رغبت سرمایه‌گذاران خصوصی به این بخش می‌توان عدم تضمین سوددهی برشمرده و با توجه به ماهیت بخش کشاورزی قسمت‌هایی وجود دارد که به دلیل عدم سوددهی بخش خصوصی مایل به سرمایه‌گذاری در آن نیست که ضرورت ورود و سرمایه‌گذاری دولتی را نشان می‌دهد که منجر به رونق بخش کشاورزی گردیده و سرمایه‌گذاری‌های بعدی بخش خصوصی را نیز به همراه خواهد داشت. با توجه به اینکه در منطقه پایین ولایت بخش مرکزی کاشمر، غالب الگوی کشت کشاورزی شامل زعفران،

صیفی جات ، باغ‌های انار و انگور می‌باشد و همچنین دامداری از رونق مناسبی برخوردار است، لذا درآمد نسبتاً مناسبی در این مناطق متصور می‌باشد که با توجه به درآمدهای مذکور روستایی شاهد سرمایه‌گذاری چندانی از این طریق یا سرمایه‌گذاری از منابع مالی خارج از روستا دیده نمی‌شود.

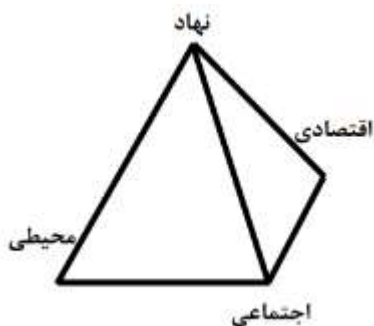
با این شرایط پیش رو و وضع موجود فعلی، رشد و توسعه مناطق روستایی وظیفه دشواری است اما از طریق سرمایه‌گذاری، به خوبی قابل تامین است. برای شکستن چرخه فقر و روانکاری چرخه تولید و افزایش بهره‌وری در مناطق روستایی باید در زمینه تحقیق و توسعه کشاورزی‌های مدرن و پایدار، ایجاد زیرساخت‌ها، توسعه آموزش و پرورش و مدیریت منابع طبیعی در مناطق روستایی سرمایه‌گذاری شود. بررسی دلایل عدم سرمایه‌گذاری در مناطق روستایی و ارائه راهکارها و پیشنهادات در این زمینه و وجودی برای رفع آن می‌تواند راهگشا باشد.

پژوهش حاضر با هدف " بررسی موانع مختلف تاثیرگذار بر سرمایه‌گذاری و دلایل عدم سرمایه‌گذاری روستایی و استخراج موانع مربوط به آن " با انجام مطالعه در محدوده دهستا پایین ولایت شهرستان کاشمر سوالات زیر را مطرح نموده است:

- آیا تنوع منابع درآمدی و فعالیت‌های مکمل کشاورزی با عدم سرمایه‌گذاری روستایی رابطه معناداری دارد؟
- آیا شیوه‌های تولید کشاورزی با عدم سرمایه‌گذاری روستایی رابطه معناداری دارد؟
- آیا نهاده‌ها و ماشین‌آلات با عدم سرمایه‌گذاری روستایی رابطه معناداری دارد؟
- آیا عوامل مربوط به تسهیلات بانکی با عدم سرمایه‌گذاری روستایی رابطه معناداری دارد؟
- آیا عوامل مربوط به توسعه منابع آب و خاک با عدم سرمایه‌گذاری روستایی رابطه معناداری دارد؟

مبانی نظری

مفهوم توسعه که به تدریج جایگزین مفاهیم دیگری مانند ترقی، تکامل و رشد شده است، در ابتدا از علوم طبیعی استخراج شده؛ درباره فرایند تغییر در جوامع بشری به کار گرفته می‌شود (موثقی، ۱۳۸۹: ۴). واژه توسعه در نخستین کاربردش به زبان فرانسه و انگلیسی، در سال ۱۷۵۲ به معنای رسیدن اهداف با ایده‌هایی بر اساس یک طرح یا برنامه بود، سپس این واژه به عنوان مراحل مشخصی در برنامه‌ها و بعد به مانند توالی بیولوژیکی تغییر از یک دانه و تخم گیاه به یک گل به کار رفت. در معنای لغوی، واژه توسعه به معنای خارج شدن از پوشش است، یا به معنای بروز و ظهور همه آنچه که به طور بالقوه در چیزی وجود دارد (Bararatin et al, 2015: 5). توسعه پایدار به عنوان رویه‌ای تعریف می‌شود که بهبودی شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و فناوری، به سوی عدالت اجتماعی باشد و آلودگی اکوسیستم و تخریب منابع طبیعی را موجب نگردد. توسعه‌ای پایدار است که به لحاظ زیست‌محیطی، غیرمخرب، از نظر فنی- کالبدی مناسب، از نظر اقتصادی ماندگار و از نظر اجتماعی قابل پذیرش باشد. هماهنگی و سازگاری چهار عامل مذکور می‌تواند به عنوان شاخص‌های توسعه پایدار شناخته شوند (فرهادیان و دیگران، ۱۳۹۲: ۴). مدل «منشور پایداری»، توسعه پایدار را با چهار بعد محیطی، اقتصادی، اجتماعی و نهادی، معرفی می‌کند:

شکل ۱. مدل منشور پایداری

در پایداری اجتماعی، به ایجاد تمدن انسانی توأم با توزیع عادلانه درآمدها برای محدود کردن مصارف انواع سوخت، کاهش حجم آلودگی‌ها، توجه به فناوری‌های کم شدن ضایعات و تهیه نظام قانونی مناسب اکولوژیکی پرداخته می‌شود. در پایداری کالبدی - تهادی نیز تمرکززدایی و جلوگیری از تخریب شبکه‌های آسیب پذیر ناشی از مهاجرت و کوچ نشینی بی رویه و تنوع زیستی، مورد توجه قرار می‌گیرند (ابراهیم زاده و همکاران، ۱۳۸۷: ۵). در بعد پایداری اقتصادی، برآیند تخصیص و مدیریت کارآمدتر منابع و جریان مستمر سرمایه‌گذاری خصوصی و دولتی، مطرح است. با وجود اینکه توسعه مفهومی بسیار وسیع‌تر از توسعه اقتصادی است، اما دستیابی به برخی از جنبه‌های توسعه از قبیل آموزش، بهداشت و درمان و ... در پرتو توسعه اقتصادی امکان پذیر است، توسعه اقتصادی به عنوان رکن اصلی مقوله توسعه، از مفاهیمی است که در ابتدا به معنای رشد اقتصادی بکار می‌رفت؛ حال آنکه رشد اقتصادی مفهومی کمی، و توسعه اقتصادی مفهومی کیفی می‌باشد. توسعه اقتصادی به معنای رشد بعلاوه تغییر، به ویژه تغییر ارزشها و نهادهاست (نراقی، ۱۳۷۰: ۱۲).

ادبیات مربوط به توسعه روستایی دارای تعاریف متعددی می‌باشد که این تعاریف دارای تفاوت‌ها و تشابهاتی هستند، جهت تبیین فضای مفهومی توسعه روستایی به برخی از تعاریف ارائه شده در این حوضه اشاره می‌گردد: «توسعه روستایی به نوین سازی جامعه روستایی می‌پردازد و آن را از یک انزوای سنتی به جامعه‌ای تغییر خواهد داد که با اقتصاد ملی عجین شده است.» بنابراین اهداف توسعه روستایی مواردی چون بهبود و بهره‌وری، افزایش اشتغال، تأمین حداقل قابل قبول غذا، مسکن و آموزش و بهداشت را در بر می‌گیرد. از کیا «توسعه روستایی را فرایندی چند بعدی می‌داند که موضوع آن بهبود و ارتقای کیفیت زندگی اقشار فقیر و آسیب پذیر اجتماع روستایی است.» تحقق چنین توسعه‌ای نیازمند دگرگونی در ساختارهای نهادی، فنی، شخصیتی و ارزشی است که منجر به تغییرات اساسی در ساختار اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی روستاییان می‌شود (از کیا، ۱۳۸۳: ۸۴). دیاس معتقد است که «توسعه روستایی راهبردی است که به منظور بهبود زندگی اقتصادی و اجتماعی گروه خاصی از مردم روستاییان فقیر»، این فرایند شامل بسط منافع توسعه در میان فقیرترین اقشاری است که در مناطق روستایی در پی کسب معاش هستند (دیاس، ۱۳۶۸: ۷۳).

منظور از اقتصاد روستایی سلسله فعالیت‌های اقتصادی است که در حوزه روستایی انجام می‌شود، بنابراین هر فعالیت اقتصادی که در محیط آبادی اعم از آبادی‌های دارای سکونت خانوار و غیر سکونت خانوار انجام می‌شود، در حیطه اقتصاد روستایی قرار می‌گیرد. این واژه با اقتصاد کشاورزی کاملاً متمایز هستند. اقتصاد کشاورزی، صرفاً

شامل فعالیت‌های اقتصادی وابسته به بخش کشاورزی، یعنی زراعت، باغداری، مرغداری و دامداری و تولید سایر محصولات کشاورزی است. حال اینکه اقتصاد روستایی، شامل تمامی فعالیت‌های اقتصادی است که در حوزه روستایی انجام می‌شود، اعماز کشاورزی و یا غیرکشاورزی، نظیر فعالیت‌های استخراج معادن زغال سنگ، نفت خام و گاز طبیعی، صنعت، ساختمان، بازرگانی (عمده فروشی و خرده فروشی)، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای شخصی و خانگی، هتلداری و رستوران داری، حمل و نقل و ارتباطات، فعالیت‌هایی که توسط دولت در این حوزه انجام می‌شود مانند امور عمومی و یا ارائه خدمات آموزش، بهداشت و درمان، دامپزشکی و یا سایر فعالیت‌ها مانند فعالیت‌های کسب و کار، واسطه‌گری‌های مالی، خدمات مذهبی، فرهنگی و تفریحی، ورزشی و خدمات عمومی و شخصی است. بطور کلی تمام فعالیت‌های اقتصادی که تولید کالا و خدمات که توسط خانوارهای ساکن روستا یا غیرساکن صرف نظر اینکه مالکیت آن ملی یا دولتی و یا مالکیت خصوصی باشد شامل می‌شود (سجاسی قیداری و همکاران، ۱۳۹۷: ۵). آنچه در اینجا مورد نظر ما محدوده جغرافیایی درحوزه روستایی است.

اقتصاد روستایی عمدتاً از بخش‌های کشاورزی (زراعت، باغداری، دامداری، دامپروری، مرغداری، زنبورداری، پرورش ماهی و ...) صنایع دستی و روستایی، و فعالیت‌های خدماتی تشکیل شده است. ضعف بنیه اقتصاد مناطق روستایی و غلبه اقتصاد بازرگانی شهری بر اقتصاد روستایی از عوامل مهم کاهش اثرات مثبت بازرگانی بر اقتصاد روستایی بوده است. ارزش افزوده‌ای که بازرگانی محصولات کشاورزی دارد، در سیستم فوق هرگز به اقتصاد تولید در روستاها منتقل نمی‌گردد. در چنین شرایطی ایجاد زیرساخت‌های بازرگانی در مناطق روستایی بسیار ضروری است. فعالیت‌های جاری در بخش بازرگانی مناطق روستایی عمدتاً به نحوی است که ارزش افزوده ناشی از خرید و فروش محصولات به شریان‌های اقتصاد غیر روستایی سرازیر می‌گردد. حاکمیت مدیریت غیر روستایی بر بخش بازرگانی این مناطق و فعالیت‌های سلف‌خری به نحو سنتی ایجاب می‌کند تا تحول بخش بازرگانی در مناطق روستایی از اولویت‌های اساسی توسعه روستایی محسوب گردد. با توجه به گسترش زیرساخت‌های راه، حمل و نقل، ارتباطات، بیمه، صنایع نگهداری و تبدیلی، سیستم بانکی و آموزش در مناطق روستایی، زمینه‌های تحول بخش بازرگانی بیش از هر زمان دیگر فراهم شده است. علاوه بر اینکه بازرگانی توان و قابلیت عرضه مناسب محصولات کشاورزی و روستایی را دارد، قادر است بخش عمده‌ای از نیازهای تولید را تامین نموده و زمینه رشد اقتصاد روستایی را نیز فراهم نماید.

مهمترین سیاست تحول در اقتصاد مناطق روستایی، سیاست محدودیت واردات و توسعه صادرات در کشور است. اصولاً سیاست تجارت خارجی هر کشور در ارتباط با سیاست‌های ارزی، اشتغال و توسعه اقتصادی و همچنین عوامل تولید، پیش‌بینی روند عرضه و تقاضای داخلی و سیر قیمت‌ها تعیین می‌گردد. در سطح بین‌المللی در رابطه با وضع عرضه و تقاضا در بازارهای جهانی، موقعیت سیاسی و اقتصادی، امکان برطرف کردن کمبود داخلی کالاها و خدمات از طریق واردات و نیز توسعه صادرات قابل بررسی است (Huang et al, 2018: 4).

در اقتصاد ایران حضور بخش خصوصی در کشاورزی، به علت ماهیت تولید کشاورزی که بیش از ۷۰ درصد آن در واحدهای بهره‌برداری دهقانی انجام می‌گیرد، نسبت به سایر بخش‌ها گسترده‌تر بوده، و زمینه‌های دخالت دولت در

تولید کشاورزی به طور مستقیم بسیار محدود است. دولت می‌تواند از طرق مختلف به تقویت بخش کشاورزی و ارتقاء سهم آن در اقتصاد ملی بپردازد. برخی از این زمینه‌ها عبارتند از:

تخصیص سرمایه برای توسعه بخش کشاورزی

کاربرد پیشرفت‌های فنی و روش‌های نوین تولید

اعمال قوانین مالیاتی بر تولیدات کشاورزی

ایجاد اصلاحات سازمانی و نهادی (صادقی و قنبری، ۱۳۸۸: ۶).

اقتصاد روستایی از عوامل مهم رشد و توسعه اقتصادی یک کشور به حساب می‌آید. این امر تا حدی اهمیت دارد که باید شرایطی فراهم شود تا مردم از شهرها به روستاها مهاجرت نکنند. برخی از صاحب‌نظران توسعه، جمعیت روستایی را گروه مولدی می‌دانند که به دلایلی به شهرها مهاجرت کرده و از عنصر تولید کننده و همگام با توسعه، به عنصر مصرف کننده و در تقابل با توسعه تبدیل می‌شوند. البته نباید این اصل را نادیده گرفت که دلیل عمده مهاجرت روستاییان به شهرها ناشی از مشکلات اقتصادی و افزایش بیکاری است. در کنار این موضوع بی‌توجهی مسئولان و مدیران عالی رتبه کشوری به این حوزه را نیز نباید فراموش کرد. اقتصاد کشاورزی شامل تمامی فعالیت‌های اقتصادی وابسته به کشاورزی در سطح ملی که بر اساس سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی یا دولتی در محیط‌های مستعد انجام می‌شود. اقتصاد روستایی همان فعالیت‌های کشاورزی و غیرکشاورزی برای تامین معاش روستاییان بر مبنای اقتصادی خانوار روستائی، اعم از زراعی و صنعتی است (قدیری معصوم و همکاران، ۱۳۹۳: ۵).

کشاورزی پایدار، سیستمی است که ضمن مدیریت صحیح و استفاده از منابع برای تأمین نیازهای غذایی بشر، کیفیت محیط زیست و ذخایر منابع طبیعی را افزایش می‌دهد. همچنین این سیستم از نظر اقتصادی پویا بوده و مواد غذایی حاصل از آن، اثر سوء بر زندگی بشر ندارد و در حفظ و مراقبت از منابع برای نسل‌های آینده نیز کوشش شده است (اکبری‌ان رونی‌زی، ۱۳۹۷: ۴).

عوامل تأثیر گذار بر سرمایه گذاری به دو دسته شناخته شده و نامشخص تقسیم می‌شود، از عوامل شناخته شده برخی قابل اندازه گیری نیست. در این قسمت سعی می‌شود عواملی بررسی شود که قابل اندازه گیری است و در عین حال بیشترین اثرات را بر سرمایه گذاری دارد و در مدل کاربردی معنی دار است.

- سطح درآمد
- سرمایه گذاری دولتی
- سرمایه گذاری‌های عمرانی
- اعتبارات بانکی
- نرخ تورم
- پس انداز

روش پژوهش

این پژوهش به لحاظ روش انجام کار از نوع توصیفی تحلیلی است و با توجه به هدف خود که بررسی موانع سرمایه گذاری در بخش کشاورزی و تاثیر آن بر توسعه مناطق روستایی در دهستان پایین ولایت شهرستان کاشمر است در

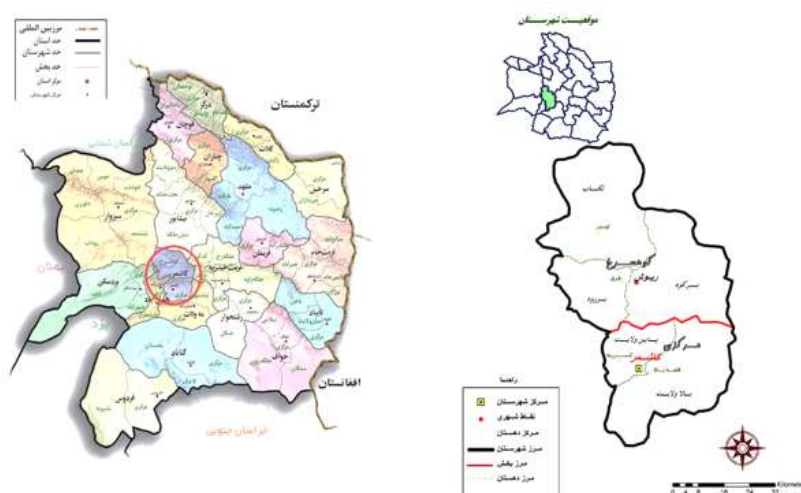
زمره پژوهش‌های کاربردی قرار می‌گیرد. این پژوهش مانند سایر تحقیقات دارای دو بخش عمده جهت انجام بوده است. بخش اول را مطالعات اسنادی، کتابخانه‌ای و استفاده از ابزارهای اینترنتی جهت بررسی مواردی چون ادبیات موضوع، پیشینه تحقیق، مفاهیم بخود اختصاص داده و بخش دوم در قالب پژوهش‌های میدانی و پیمایشی جهت جمع‌آوری اطلاعات و سپس تدوین و تکمیل پرسشنامه انجام می‌پذیرد.

پرسشنامه شامل سؤالاتی در مقیاس‌های مختلف اسمی، ترتیبی، فاصله‌ای و نسبی است، در این پرسشنامه به بررسی ویژگی‌های جمعیتی خانوارها، نوع فعالیت اقتصادی خانوارها، بررسی مهمترین موانع توسعه ساختاری توسعه کشاورزی و ... مورد بررسی است. با استفاده از روش آلفا کرونباخ اعتبار پرسشنامه برابر با ۰/۷۵ بدست آمد.

جهت تحلیل مهمترین موانع مختلف تاثیرگذار بر سرمایه گذاری کشاورزی و دلایل عدم سرمایه گذاری روستایی و استخراج موانع مربوط به آن، از ۳۳ معرف و در قالب ۶ مؤلفه استفاده شده است. همچنین جهت بررسی وضعیت امنیت اقتصادی و اجتماعی از ۲۱ معرف و برای بررسی سطح توسعه یافتگی محدوده مورد مطالعه از ۳۳ شاخص استفاده شده است.

شناخت محدوده مورد مطالعه

کاشمر یکی از کهن‌ترین شهرهای ایران است. گفته می‌شود پس از آنکه "زرتشت" از نواحی غربی ایران (از شیز به ترشیز) آهنگ شمال شرقی کرد به کاشمر فرود آمد. شهرستان کاشمر از شهرستان‌های قدیمی استان خراسان است که در سال ۱۳۲۹ به صورت مرکز فرمانداری درآمد. در آن سال کاشمر از ۴ بخش به نام‌های حومه، بردسکن، خلیل‌آباد و کوهسرخ و ۷ دهستان شامل بالا ولایت، برکال، رستاق، شش‌طراز، کنار شهر، کوهسرخ و کوهپایه تشکیل می‌شد.

نقشه ۱. موقعیت قرارگیری محدوده مورد مطالعه

کاشمر دارای دو بخش مرکزی و کوه سرخ (مرکز بخش ریوش) است. این شهر در شمال دشت نسبتاً وسیعی به نام ترشیز واقع است. دشت ترشیز در میانه دو رشته کوه قرار دارد

جدول ۱. نرخ رشد جمعیت

نرخ رشد جمعیت و تقسیمات کشوری			
۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	جمعیت
۱۶۸۶۶۱	۱۵۷۱۴۹	۱۴۹۳۵۸	
بخش مرکزی		بخش‌های تابعه	
بخش کوهسرخ			
کاشمر		شهرهای تابعه	
ریوش			
کاشمر ۸		درجه شهرداری شهرهای تابعه	
ریوش ۳		شهرستان	

کاشمر منطقه‌ای فلاحتی و کشاورزی است که زمانی انبار غله خراسان به شمار می‌رفته است و به علت وجود باغات مختلف به خصوص تاکستان‌های آن را شربتخانه خراسان نام نهاده بودند. زمینهای مرغوب و حاصلخیز دشت حومه کاشمر و همچنین جلگه جنوبی این شهرستان از حاصلخیزترین مناطق استان است، این شهرستان جزو مناطق گرم و خشک است. تعداد صنایع موجود شهرستان که در حال حاضر فعالیت دارند در قالب دو بخش تعاونی و خصوصی ۶۲ واحد می‌باشد. شهرک صنعتی کاشمر با ۱۰۱ هکتار در ۱۵ کیلومتری شهر کاشمر واقع شده است فعلاً تعداد ۲۲ واحد صنعتی در آن مستقر و فعال هستند. وجود ذخایر فوق العاده به لحاظ تنوع مواد معدنی و وجود انواع کانی‌های فلزی با ارزش از قبیل آهن ، مس ، طلا ، کرومیت ، جیوه و همچنین خاک‌های صنعتی از قبیل کائولن ، دولومیت ، بنتونیت و انواع سنگ‌های تزئینی با رنگ‌ها و کیفیت‌های متنوع لزوم توجه به این بخش با استفاده از ظرفیت دانشگاه آزاد اسلامی و سایر موسسات دانشگاهی شهرستان را بیش از پیش دوچندان نموده است . در حال حاضر تعداد ۲۶ معدن دارای پروانه بهره‌برداری بوده و بیش از ۱۹۲ هزار تن استخراج سالیانه معادن شهرستان می‌باشد (سند توسعه کاشمر، ۱۳۹۵).

شهرستان کاشمر دارای ۱۲۰۵۶ هکتار محصولات زراعی آبی و ۴۰۳۵ هکتار محصولات زراعی دیم با تنوع ۳۰ نوع محصول زراعی که از عمده ترین محصولات زراعی شهرستان گندم، جو، پنبه، چغندر قند، زعفران، سیب زمینی را می‌توان اشاره کرد و به دلیل شرایط آب و هوایی و مرغوب بودن این شهرستان یکی از مراکز مهم تکثیر بذر پنبه در کشور می‌باشد.

مسائل و مشکلات عمده :

- ۱- خشکسالی و افت آب‌های زیرزمینی مهمترین چالش کشاورزی شهرستان می‌باشد.
- ۲- نبود صنایع تبدیلی نظیر بسته بندی و فرآوری
- ۳- فرسودگی ماشین آلات
- ۴- آبیاری سنتی مزارع و باغات
- ۵- افزایش قیمت نهاده های کشاورزی
- ۶- کمبود نقدینگی واحدهای دامداری
- ۷- عدم تناسب بین هزینه های تولید و فروش در محصولات دامی
- ۸- تغییر کاربری اراضی توسط افراد سودجو (جهاد کشاورزی کاشمر، ۱۳۹۶).

جدول ۲. وضعیت کشاورزی

اراضی کشاورزی	محصولات کشاورزی	مساحت اراضی باغی	میزان تولید محصولات باغی	اشتغال کشاورزی	تولید محصولات زراعی و باغی	ذخیره سازی محصولات کشاورزی و دامی
۴۵۲۹۵ هکتار	۵ تن در هکتار	۳۲ هزار هکتار	۳/۵ تن در هکتار	۱۹۷۱۵ بهره بردار	انبار کارخانه آرد و تعاون روستایی - سردخانه طیور	

تحلیل یافته‌ها

جهت بررسی مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در محدوده مورد مطالعه، موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در محدوده مورد مطالعه، در ۶ مؤلفه طبقه بندی و معرف های مربوط به هر مؤلفه جهت بررسی تدوین شد. با توجه به طبقه بندی صورت گرفته در ادامه به بررسی نتایج تحقیق در ارتباط با نقش هر کدام از مؤلفه های مربوط به موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی، ایجاد و رشد سرمایه پرداخته خواهد شد.

جمع آوری اطلاعات در این پژوهش با استفاده از ابزار پرسشنامه به تعداد ۳۸۳ خانوار انجام گردیده است که نتایج کلی آن به شکل زیر می باشد:

۱. تنوع بخشی به منابع درآمدی و فعالیت های مکمل کشاورزی

جهت بررسی موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری از دیدگاه پاسخ دهندگان و در مؤلفه تنوع بخشی به منابع درآمدی و فعالیت های مکمل کشاورزی به بررسی و تحلیل ۹ معرف مرتبط با این مؤلفه پرداخته شده است. نتایج نشان می دهد، از دیدگاه پاسخ دهندگان به ترتیب معرف های پایین بودن سرمایه گذاری دولت در بخش کشاورزی و صنایع وابسته با میانگین ۴.۶۳، کمبود تسهیلات انبارداری و فرآوری مواد غذایی با میانگین ۴.۱۰ و پایین بودن فرصت های اشتغال غیر زراعی مرتبط با کشاورزی در روستا با میانگین ۳.۴۸ به عنوان مهم ترین موانع توسعه ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مؤلفه تنوع بخشی به منابع درآمدی و فعالیت های مکمل کشاورزی در محدوده مورد مطالعه شناخته شده است. یافته های مربوط به مؤلفه بخشی به منابع درآمدی نشان دهنده پایین بودن میزان سرمایه گذاری دولت جهت تنوع بخشی به فعالیت های اقتصادی خانوارهای روستایی در محدوده مورد مطالعه می باشد. (جدول شماره ۲).

تحلیل معرف های مورد نظر جهت تحلیل مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مؤلفه تنوع بخشی به منابع درآمدی و فعالیت های مکمل کشاورزی در محدوده مورد مطالعه و براساس آزمون t تک نمونه ای نشان می دهد، از ۹ معرف مورد بررسی ۴ معرف به عنوان مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در این مؤلفه شناخته شدند. با احتساب دامنه طیفی مورد بررسی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است، نتایج نشان می دهد، آماره آزمون t معرف های پایین بودن سرمایه گذاری دولت در بخش کشاورزی و صنایع وابسته، کمبود تسهیلات انبارداری و فرآوری مواد غذایی، پایین بودن فرصت های اشتغال غیر زراعی مرتبط با کشاورزی در روستا و پایین بودن سرمایه گذاری مناسب در فعالیت های کشاورزی و صنایع مکمل توسط ساکنان بومی بالاتر از حد متوسط ارزیابی و به عنوان موانع توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری

شناخته شده و سایر مؤلفه‌ها کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. این تفاوت در سطح ۰/۰۵ درصد معناداری و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی مورد آزمون، به شکل منفی می‌باشد (جدول ۳).

۲. شیوه‌های تولید کشاورزی

در ادامه تحقیق، جهت بررسی موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری از دیدگاه پاسخ دهندگان و در مؤلفه شیوه‌های تولید کشاورزی به بررسی و تحلیل ۶ معرف مرتبط با این مؤلفه پرداخته شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد. از دیدگاه پاسخ دهندگان به ترتیب معرف‌های عدم امکان تغییر در الگوی کشت از دیم به آبی با میانگین ۳.۲۴ عدم بهبود شیوه‌های دامداری با رعایت اصول ترویجی با میانگین ۲.۴۸ و پایین بودن کشت محصولات نقدی و بازاری با میانگین ۲.۴۰ به عنوان مهمترین موانع توسعه ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری در مؤلفه شیوه‌های تولید کشاورزی شناخته شده است (جدول شماره ۴)

تحلیل معرف‌های مورد نظر جهت تحلیل مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری در مؤلفه شیوه‌های تولید کشاورزی در محدوده مورد مطالعه و براساس آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد: از ۷ معرف مورد بررسی هیچ کدام از معرف‌ها به عنوان موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری در این مؤلفه شناخته نشدند. با احتساب دامنه طیفی مورد بررسی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است. نتایج نشان می‌دهد: آماره آزمون t هیچکدام از معرف‌ها بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده تمامی مؤلفه‌ها کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. این تفاوت در سطح ۰/۰۵ درصد معناداری و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی مورد آزمون، به شکل منفی می‌باشد (جدول شماره ۵)

۳. نهاده‌ها و ماشین‌آلات

تحلیل معرف‌های مورد نظر جهت تحلیل مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در مؤلفه نهاده‌ها و ماشین‌آلات در محدوده مورد مطالعه و براساس آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد، از ۶ معرف مورد بررسی ، ۲ معرف به عنوان مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در این مؤلفه شناخته شدند. با احتساب دامنه طیفی مورد بررسی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است، نتایج آماره آزمون t نشان می‌دهد، معرف‌های بالا بودن هزینه‌های به کارگیری نوآوری‌ها و ماشین‌آلات در فرایند کشت عدم توانایی در تأمین و خرید به موقع نهاده‌ها (بذر، کود، سم و ...) بالاتر از حد متوسط ارزیابی و به عنوان موانع توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری شناخته شده و سایر مؤلفه‌ها کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند، این تفاوت در سطح ۰/۰۵ معنادار و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی مورد آزمون، به شکل منفی می‌باشد (جدول شماره ۶).

تحلیل معرف‌های مورد نظر جهت تحلیل مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در مؤلفه نهاده‌ها و ماشین‌آلات در محدوده مورد مطالعه و براساس آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد، از ۶ معرف مورد بررسی ، ۲ معرف به عنوان مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در این مؤلفه شناخته شدند. با احتساب دامنه طیفی مورد بررسی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است، نتایج نشان می‌دهد، آماره آزمون t معرف‌های بالا بودن هزینه‌های به کارگیری نوآوری‌ها و ماشین‌آلات در فرایند کشت عدم توانایی در تأمین و خرید به موقع نهاده‌ها (بذر، کود، سم و ...) بالاتر از حد متوسط ارزیابی و به عنوان موانع توسعه اقتصاد روستایی و رشد

سرمایه گذاری شناخته شده و سایر مؤلفه‌ها کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند، این تفاوت در سطح ۰/۰۵ معنادار و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی مورد آزمون، به شکل منفی می‌باشد (جدول شماره ۷)

۴. دسترسی به تسهیلات و اعتبارات بانکی

دسترسی به تسهیلات و اعتبارات بانکی نقش مهمی در دستیابی به توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری ایفا می‌کند، جهت بررسی موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی از دیدگاه پاسخ دهندگان و در مؤلفه دسترسی به تسهیلات به بررسی و تحلیل ۵ معرف مرتبط با این مؤلفه پرداخته شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، از دیدگاه پاسخ دهندگان به ترتیب معرف‌های نبود پس انداز لازم برای خانوارها جهت دریافت وام با میانگین ۳.۵۱ عدم ارائه اعتبارات مناسب توسط بانک با میانگین ۳.۴۲ و وابستگی به منابع مالی واسطه‌ها با میانگین ۳.۱۱ مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری و در مؤلفه دسترسی به تسهیلات شناخته شده است. یافته‌های مؤلفه دسترسی به تسهیلات بانکی نشان دهنده ناکارآمدی نظام بانکی جهت ارائه اعتبارات مالی مناسب از یک طرف و از طرف دیگر پایین بودن میزان درآمدهای خانوارهای روستایی جهت انباشت سرمایه و ایجاد تحول در شیوه‌های تولید می‌باشد، ادامه این روند باعث وابستگی کشاورزان به منابع مالی غیر رسمی جهت برآوردن نیازهای مصرفی شده است که در دراز مدت این فرایند باعث فقیر تر شدن خانوارهای روستایی می‌شود. (جدول شماره ۸)

تحلیل معرف‌های مورد نظر جهت تحلیل مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری در مؤلفه تسهیلات بانکی در محدوده مورد مطالعه و براساس آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد: از ۵ معرف مورد بررسی ۲ معرف به عنوان مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری در این مؤلفه شناخته شدند، با احتساب دامنه طیفی مورد بررسی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است، نتایج نشان آماره آزمون t می‌دهد: معرف‌های نبود پس‌انداز لازم برای خانوارها جهت دریافت وام و عدم ارائه اعتبارات مناسب توسط بانک بالاتر از حد متوسط ارزیابی و به عنوان موانع توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری شناخته شده و سایر مؤلفه‌ها کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. این تفاوت در سطح ۰/۰۵ درصد معنادار و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی مورد آزمون، به شکل منفی می‌باشد (جدول شماره ۹).

۵. توسعه منابع آب، خاک

جهت بررسی موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی از دیدگاه پاسخ دهندگان و در مؤلفه توسعه منابع آب، خاک به بررسی و تحلیل ۵ معرف مرتبط با این مؤلفه پرداخته شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، از دیدگاه پاسخ دهندگان به ترتیب معرف‌های عدم دسترسی به اراضی بزرگتر با میانگین ۳.۰۰۷، عدم سرمایه‌گذاری در تسطیح خاک زمین‌های زیر کشت آبی توسط مردم و دولت با میانگین ۲.۹۲ و عدم استفاده بهینه از منابع آب و هدر رفتن آن با میانگین ۲.۹۷ به عنوان مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری و در مؤلفه توسعه منابع آب، خاک شناخته شده است. (جدول شماره ۱۰)

تحلیل معرف‌های مورد نظر جهت تحلیل مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در مؤلفه توسعه منابع آب، خاک در محدوده مورد مطالعه و براساس آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد: از ۵ معرف مورد بررسی

هیچکدام از معرف ها به عنوان موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در این مؤلفه شناخته نشدند. با احتساب دامنه طیفی مورد بررسی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است، نتایج آماره آزمون نشان می‌دهد هیچکدام از معرف‌ها بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده تمامی مؤلفه‌ها کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. این تفاوت در سطح ۰/۰۵ درصد معنادار، و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی مورد آزمون، به شکل منفی می‌باشد (جدول شماره ۱۱)

۶. همکاری، مدیریت و تصمیم‌گیری جمعی

گسترش همکاری و تصمیم‌گیری جمعی یکی از راهبردهایی است که امروزه جهت تحقق اهداف توسعه اقتصاد روستایی مورد توجه اندیشمندان قرار گرفته است. جهت بررسی موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری از دیدگاه پاسخ دهندگان و در مؤلفه همکاری، مدیریت و تصمیم‌گیری جمعی به بررسی و تحلیل ۵ معرف مرتبط با این مؤلفه پرداخته شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، از دیدگاه پاسخ دهندگان به ترتیب معرف‌های عدم بهبود شیوه‌های مدیریت اراضی و قطعات زمین با میانگین ۹۰.۲ ناکارآمدی و نبود شرکت‌های تعاونی و سهامی زراعی با میانگین ۲.۷۵ و نبود انگیزه فعالیت گروهی میان کشاورزان با میانگین ۲.۶۵ به عنوان مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و در مؤلفه همکاری، مدیریت و تصمیم‌گیری جمعی، خاک شناخته شده است. (جدول شماره ۱۲).

تحلیل معرف‌های مورد نظر جهت تحلیل مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه‌گذاری در مؤلفه همکاری مدیریت و تصمیم‌گیری جمعی در محدوده مورد مطالعه و براساس آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد: از ۵ معرف مورد بررسی هیچکدام از معرف‌ها به عنوان موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در این مؤلفه شناخته نشدند. با احتساب دامنه طیفی مورد بررسی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است. نتایج آماره آزمون t نشان می‌دهد، هیچکدام از معرف‌ها بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده نبوده و تمامی مؤلفه‌ها کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. این تفاوت در سطح ۰/۰۵ درصد معنادار، و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی مورد آزمون، به شکل منفی می‌باشد (جدول شماره ۱۳)

تاثیر امنیت اقتصادی و اجتماعی بر سرمایه‌گذاری و توسعه اقتصاد روستایی

در تحقیق حاضر جهت بررسی امنیت اقتصادی و اجتماعی محدوده مورد مطالعه، با استفاده از ۲۱ معرف به بررسی و تحلیل این ابعاد پرداخته شده است.

امنیت اجتماعی

در تحقیق حاضر جهت بررسی وضعیت امنیت اجتماعی روستاهای محدوده مورد مطالعه به ارزیابی ۱۰ معرف مرتبط با امنیت اجتماعی پرداخته شده است. نتایج نشان می‌دهد: از دیدگاه پاسخ دهندگان به ترتیب معرف‌های پایین بودن درگیری و نزاع بین اهالی با میانگین ۳.۴۴ و عدم تغییر ارزش‌های مشترک طی زمان با میانگین ۳.۲۴ دارای بیشترین میانگین و معرف‌های وجود نظام جامع تأمین اجتماعی با میانگین ۲.۲۶ و وجود فرصت‌های تحصیلی و آموزشی یکسان برای عموم مردم با میانگین ۲.۳۰ دارای کمترین میانگین در بین معرف‌های امنیت اجتماعی شناخته شدند. (جدول شماره ۱۴).

بررسی شاخص‌های مورد نظر جهت تحلیل وضعیت امنیت اجتماعی روستاهای مورد مطالعه، براساس آزمون t تک نمونه‌ای نشان دهنده پایین بودن سطح امنیت اجتماعی روستاهای مورد مطالعه می‌باشد. با احتساب دامنه طیفی مورد بررسی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است، نتایج نشان می‌دهد، غیر از مؤلفه پایین بودن درگیری و نزاع بین اهالی، سایر مؤلفه‌های امنیت اجتماعی کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. این تفاوت در سطح ۰/۰۵ درصد معناداره و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی مورد آزمون، به شکل منفی می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت وضعیت امنیت اجتماعی محدوده مورد مطالعه از دیدگاه مردم در وضعیت مطلوبی قرار دارد (جدول شماره ۱۵).

امنیت اقتصادی

در ادامه تحقیق حاضر جهت بررسی وضعیت امنیت اقتصادی محدوده مورد مطالعه به ارزیابی ۱۱ معرف مرتبط با امنیت اقتصادی پرداخته شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد: از دیدگاه پاسخ دهندگان به ترتیب معرف‌های پایین بودن هزینه‌های معاملاتی با میانگین ۳,۳۳ و علاقه‌مندی مردم جهت سرمایه‌گذاری در روستا با میانگین ۷۹,۲ دارای بیشترین میانگین امنیت اقتصادی و معرف‌های وجود امنیت شغلی با میانگین ۱,۸۹ و پایبندی دولت به تعهدات با میانگین ۱,۹۴ دارای کمترین میانگین در بین معرف‌های امنیت اقتصادی می‌باشند. (جدول ۱۶).

بررسی شاخص‌های مورد نظر جهت تحلیل وضعیت امنیت اقتصادی روستاهای مورد مطالعه، براساس آزمون t تک نمونه‌ای نشان دهنده پایین بودن سطح امنیت اقتصادی روستاهای مورد مطالعه می‌باشد. با احتساب دامنه طیفی مورد بررسی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است، نتایج نشان می‌دهد: غیر از پایین بودن هزینه‌های معاملاتی زمین، خانه، مغازه و ... سایر مؤلفه‌های امنیت اقتصادی کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. این تفاوت در سطح ۰/۰۵ درصد معناداره و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی مورد آزمون، به شکل منفی می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت وضعیت امنیت اقتصادی محدوده مورد مطالعه از دیدگاه مردم در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. (جدول شماره ۱۷)

جمع بندی

سرمایه‌گذاری در مناطق محروم به منظور کاهش فاصله با دیگر مناطق کشور نیز یکی از تاکیدات سند الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت است که سرمایه‌گذاری و حمایت از روستاها در این راستا می‌تواند به کاهش فاصله‌ها کمک کند. بسترسازی برای استقرار متعادل جمعیت و توازن منطقه‌ای در پهنه سرزمین بر مبنای آمایش ملی و تخصیص امکانات و تسهیل و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف و توانمندسازی مناطق محروم با توجه به استعدادهای سرزمینی از جمله موارد است که نیاز است تا بدان توجه گردد.

هدف اساسی این پژوهش بررسی عوامل و موانع بازدارنده سرمایه‌گذاری در مناطق روستایی در محدوده دهستان پایین ولایت در شهرستان کرمان می‌باشد که به لحاظ اقتصادی در وضعیت نه چندان مناسبی قرار دارد و طی سال‌های اخیر از حجم و رونق فعالیت‌های روستایی محدوده کاسته شده است که شاید یکی از مهمترین علل آن مساله سرمایه‌گذاری و کمبود اشتغال و درآمد در این بخش باشد.

براساس آزمون فریدمن، در میان ۶ مؤلفه مورد بررسی بین میانگین رتبه‌ای مؤلفه‌های موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی خانوارهای مورد مطالعه در سطح آلفا ۰/۰۱ تفاوت معناداری وجود دارد. در این بین بیشترین

میانگین رتبه‌ای مربوط به مؤلفه تنوع بخشی به منابع در آمدی و فعالیتهای مکمل کشاورزی با میانگین رتبه ای ۴.۸۵ و کمترین مربوط به مؤلفه شیوه های تولید کشاورزی و با میانگین رتبه‌ای ۲.۰۶ می‌باشد. یافته های تحقیق نشان می‌دهد، به علت ناکارآمدی نظام بانکی در محدوده مورد مطالعه در راستای تأمین مالی کارآفرینان و عدم ارائه تسهیلات مالی مناسب باعث شده است تا بسیاری از کشاورزان توانایی تنوع بخشی به منابع در آمدی و انجام فعالیتهای مکمل کشاورزی را نداشته باشند.

نتایج بدست آمده از آزمون t نشان می‌دهد، ۹ معرف به عنوان مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری شناخته شده است که این معرف‌ها به ترتیب اهمیت شامل: عدم سرمایه‌گذاری دولت در بخش کشاورزی و صنایع وابسته، عدم ایجاد تسهیلات انبارداری و فرآوری مواد غذایی، نبود پس‌انداز لازم برای خانوارها جهت دریافت وام، عدم توانایی تأمین و خرید به موقع نهاده‌ها (بذر، کود، سم و...)، عدم ارائه اعتبارات مناسب توسط بانک، نبود امکان ایجاد اشتغال غیر زراعی مرتبط با کشاورزی در روستای بالا بودن هزینه‌های به کارگیری نوآوری‌ها و ماشین‌آلات در فرایند کشت، عدم سرمایه گذاری در فعالیتهای کشاورزی و صنایع مکمل توسط ساکنان بومی و عدم امکان افزایش درآمدهای حاصل از فعالیتهای دامداری می‌باشد.

با توجه به مطالعات انجام شده جهت توسعه اقتصاد روستایی در محدوده مورد مطالعه میتوان راهکارهای زیر را ارائه نمود:

- ارائه اعتبارات مالی با شرایط مناسب در کنار آموزش و نظارت مناسب
- در جامعه روستایی، باید تقسیم کار پیچیده‌تر شود و روستا صرفاً جایگاه بخش کشاورزی نباشد، بلکه شرایط لازم برای پیدایی و گسترش بخش‌های نوین اقتصاد نیز فراهم شود تا از این رهگذر، با دستیابی به مازاد اقتصادی، تشکیل سرمایه امکان پذیر شود و بدین ترتیب، روستاها نیز از رشد و توسعه‌ای درون‌زا و پایدار بهره‌مند شوند.
- ارائه آموزش غیر رسمی به کشاورزان برای بهبود روش‌های کشاورزی آنها
- تجمیع اراضی کشاورزیو حرکت به سوی مکانیزه کردن کشاورزی با هدف افزایش بازدهی و ارتقای تمایل به سرمایه‌گذاری در محدوده
- افزایش مشارکت و همکاری با مردم با هدف افزایش حس تعلق به طرح‌ها و ارتقای مسئولیت پذیری در افراد

فهرست منابع

۱. ابراهیمی سالاری تقی، محمدصادق ادیبیان. ۱۳۹۲. موانع و مشکلات سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، همایش ملی پدافند غیر عامل در بخش کشاورزی، جزیره قشم، شرکت تعاونی علم گستران پیشتاز ایرانیان.
۲. جوان جعفر، امیرمحمد علوی زاده، مهدی کرمانی. ۱۳۹۱. نقش متنوع سازی فعالیتهای اقتصادی در توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی شهرستان سمیرم)، جغرافیا، دوره ۹، شماره ۲۹، صص ۴۳-۱۷.

۳. رضائی روح اله؛ لیلا صفا، نفیسه صلاحی مقدم. ۱۳۹۱. تحلیل موانع توسعه کشاورزی ارگانیک در شهرستان زنجان از دیدگاه کشاورزان روستای کناوند، اولین کنفرانس ملی راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار، تهران، وزارت کشور.
۴. رضوانی محمدرضا، سیدعلی بدری، ذبیح الله ترابی، بهرام هاجری. ۱۳۹۵. شناسایی راهکارهای توسعه روستایی با استفاده از چارچوب مشارکتی SOAR مورد: روستای میغان، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، دوره ۵، شماره ۱۸، صص ۴۳-۲۷.
۵. سجادی قیداری حمدالله، شادی خوب، سیدرضا حسینی کهنوج، کبریا مرادی. ۱۳۹۷. اثرات تنوع بخشی اقتصاد روستایی بر تاب آوری معیشت روستاییان در دهستان رادکان شهرستان چناران، اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال هفتم، شماره ۲ (پیاپی ۲۴)، صص ۷۵-۶۱.
۶. فرهادیان امیر، علی اکبر ناجی میدانی، هاروتیان هاروتیانان. ۱۳۹۲. تحلیل روابط بین شاخص‌های شناسایی بافت‌های فرسوده و شاخص‌های توسعه پایدار شهری مشهد مقدس، فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، شماره پنجم، صص ۴۹-۳۵.
۷. فلاح تبار نصراله. ۱۳۹۶. چالش‌های طرح‌های توسعه روستایی از دیدگاه توسعه پایدار (با استفاده از مدل SWOT)، فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)، دوره ۲۸، شماره ۱ (پیاپی ۲۸)، صص ۲۰۲-۱۸۷.
۸. قدیری معصوم مجتبی و همکاران. ۱۳۹۳. دگرگونی اقتصاد کشاورزی و شکلگیری پدیده روستانشینی شهری و روستاگرایی مورد: روستاهای شهرستان رباط کریم، اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال سوم، شماره ۳ (پیاپی ۹)، صص ۵۵-۴۱.
۹. کریم محمدحسین، علی سردار شهرکی، سیدمهدی حسینی. ۱۳۹۷. موانع توسعه روستایی از دیدگاه کشاورزان شهرستان هیرمند، اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال هفتم، شماره ۱ (پیاپی ۲۳)، صص ۶۹-۵۳.
۱۰. معمارزاده طهران غلامرضا، الهه امینی. ۱۳۹۱. شناسایی و اولویت بندی موانع سرمایه گذاری خارجی در ایران، خط مشی گذاری عمومی در مدیریت، دوره ۳، شماره ۱ (پیاپی ۵ و ۶)، صص ۱۳-۱.

11. Bararatin, Kirami & agustin, Ety. (2015), "Revitalization strategy of Kembang Jepun Surabaya in supporting sustainable urban development", Social and Behavioral Sciences, Vol.179, pp.70-79
12. Huang, x, Li, H, Zhang, x, Zhang, xi. (2018). Land use policy as an instrument of rural resilience – The case of land withdrawal mechanism for rural homesteads in China, Ecological Indicators, No 87, PP 47-55.
13. Lowder, S.K. and Carisma, B., (2011), Financial resource flows to agriculture. A review of data on government spending, official development assistance and foreign direct investment, ESA Working paper, No. 11-19,
14. Psaltopoulos, D. and Skuras, D. Thomson, K. (2011). Employment Effects of Private Investment Initiatives in Rural areas of Southern Europe: a Regional sam Approach, Agricultural eco omics Review, Vol 12, pp.54-69.

پیوست

جدول ۲. موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مولفه تنوع بخشی به منابع درآمدی و فعالیت‌های کشاورزی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	هیچ	طیف (درصد) معرف‌ها
۱.۱۴۶	۳.۱۱	۱۴.۸	۲۱.۵	۳۰.۴	۲۷.۴	۵.۹	پایین بودن فرصت‌های اشتغال غیرکشاورزی
۱.۱۵۸	۳.۴۸	۲۴.۴	۲۴.۴	۳۰.۴	۱۶.۳	۴.۴	پایین بودن فرصت‌های اشتغال غیر زراعی مرتبط با کشاورزی در روستا
۱.۱۸۴	۳.۲۹	۲۱.۵	۲۰	۲۹.۶	۲۴.۴	۴.۴	پایین بودن درآمدهای حاصل از فعالیت‌های دامداری
۱.۲۶۳	۳.۲۵	۲۱.۵	۲۲.۲	۲۵.۹	۲۱.۵	۸.۹	کمبود فرصت‌های مناسب جهت افزایش درآمد مستقیم حاصل از فعالیت‌های کشاورزی
۱.۱۲۱	۲.۰۵	۳.۷	۸.۱	۱۸.۵	۲۸.۹	۴۰.۷	پایین بودن امکان همکاری زنان و سایر اعضای خانواده در فعالیت‌های کشاورزی
۰/۷۲۹	۴.۶۳	۷۶.۳	۱۳.۳	۸.۱	۲.۲	-	پایین بودن سرمایه‌گذاری دولت در بخش کشاورزی و صنایع وابسته
۰/۹۵۶	۴.۱۰	۴۴.۴	۲۸.۱	۲۰.۷	۶.۷	-	کمبود تسهیلات انبارداری و فرآوری مواد غذایی
۰/۸۲۱	۳.۲۶	۱۳.۹	۸.۹	۷۰.۴	۵.۹	۱.۵	کمبود سرمایه گذاری مناسب در فعالیت‌های کشاورزی و صنایع مکمل توسط ساکنان بومی
۱.۱۱۹	۲.۶۶	۷.۴	۱۴.۸	۲۸.۹	۳۴.۸	۱۴.۱	پایین بودن امکان افزایش تولید به ازای هر فرد فعال در زمین‌های کشاورزی

جدول ۳. تحلیل موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در مولفه تنوع بخشی به منابع درآمدی و فعالیت‌های کشاورزی

مطلوبیت عددی مورد آزمون = ۳						
فاصله اطمینان ۹۵ درصد		تفاوت میانگین	معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	معرف‌ها
حد پایین	حد بالا					
۰/۳۱۳۷	-۰/۷۶۶۰	۰/۱۱۸۵	۰/۲۳۲	۳۸۲	۱.۲۰۱	پایین بودن فرصت‌های اشتغال غیر اشتغال
۰/۶۷۸۶	۰/۲۸۴۴	۰/۴۸۱۴	۰/۰۰۰	۳۸۲	۴.۸۳۲	پایین بودن فرصت‌های اشتغال غیر زراعی مرتبط با کشاورزی در روستا
۰/۴۷۴۳	۰/۰۴۴۲	۰/۲۵۹۲	۰/۰۱۹	۳۸۲	۲.۳۸۶	نبود فرصت‌های مناسب جهت افزایش درآمد مستقیم حاصل از فعالیت‌های کشاورزی
-۰/۷۵۷۲	-۱.۱۳۹	-۰/۹۴۸۱	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۹.۸۲۰	نبود امکان همکاری زنان و سایر اعضای خانواده فعالیت‌های کشاورزی
۱.۷۶۱	۱.۵۱۲	۱.۶۳۷	۰/۰۰۰	۳۸۲	۲۶.۰۹۱	پایین بودن سرمایه گذاری دولت در بخش کشاورزی و صنایع وابسته
۱.۲۶۶	۰/۹۴۰۹	۱.۱۰۷	۰/۰۰۰	۳۸۲	۳۱.۴۱۰	کمبود تسهیلات انبارداری و فرآوری مواد غذایی
۰/۴۰۶۵	۰/۱۲۶۹	۰/۲۶۶۶	۰/۰۰۰	۳۸۲	۳.۷۷۲	پایین بودن سرمایه گذاری مناسب در فعالیت‌های کشاورزی و صنایع مکمل توسط ساکنان بومی

کمبود امکان افزایش تولید به ازای هر فرد فعال در ۳۸۲ -۳.۴۵۹
 زمین‌های کشاورزی ۰/۰۰۰ -۰/۳۳۳۳ -۰/۵۲۳۹ -۰/۱۴۲۷

جدول ۴. مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در مولفه شیوه‌های تولید کشاورزی

طیف (درصد)	هیچ	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار
عدم امکان تغییر در الگوی کشت از دیم به آبی	۷.۴	۱۷.۸	۳۰.۴	۳۱.۹	۱۲.۶	۳.۲۴	۱.۱۱۶
پایین بودن کشت محصولات نقدی و بازاری	۱۷	۳۵.۶	۳۷	۱۰.۴	-	۲.۴۰	۰/۸۹۱
پایین بودن تنوع کشت در زمین‌های آبی	۲۰	۳۸.۵	۲۹.۶	۶.۷	۵.۲	۲.۳۸	۱.۰۴۳
پایین بودن استفاده از بیمه محصولات کشاورزی	۲۰	۴۶.۷	۲۲.۲	۶.۷	۴.۴	۲.۲۸	۱.۰۰۶
عدم بهبود شیوه‌های دامداری با رعایت اصول ترویجی	۱۴.۱	۴۸.۹	۱۸.۵	۱۱.۱	۷.۴	۲.۴۸	۱.۰۹۵
پایین بودن کیفیت نژاد دام‌ها	۲۳	۴۵.۹	۲۱.۵	۴.۴	۵.۲	۲.۲۲	۱.۰۲۱

جدول ۵. تحلیل موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مولفه شیوه‌های تولید کشاورزی

مطلوبیت عددی مورد آزمون=۳						معرف ها
آماره	درجه	معناداری	تفاوت میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	حد پایین	حد بالا
آزمون t	آزادی					
۲.۵۴۵	۳۸۲	۰/۰۱۲	۰/۲۴۴۴	۰/۰۵۴۵	۰/۴۳۴۴	
-۷.۷۲۰	۳۸۲	۰/۰۰۰	۰/۵۹۲۵	-۰/۷۴۴۴	-۰/۴۴۰۸	
-۶.۸۴۴	۳۸۲	۰/۰۰۰	-۰/۶۱۴۸	-۰/۷۹۲۵	-۰/۴۳۷۲	
-۸.۲۰۹	۳۸۲	۰/۰۰۰	-۰/۷۱۱۱	-۰/۸۸۲۴	-۰/۵۳۹۸	
-۵.۴۰۵	۳۸۲	۰/۰۰۰	-۰/۵۱۱۱	-۰/۶۹۸۱	-۰/۳۲۴۱	
-۸.۷۶۱	۳۸۲	۰/۰۰۰	-۰/۷۷۰۳	-۰/۹۴۴۳	-۰/۵۹۶۵	

جدول ۶. مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مولفه نهادها و ماشین آلات

طیف (درصد)	هیچ	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار
بالا بودن هزینه های به کارگیری نوآوری و ماشین آلات در فرایند کشت	۱۰.۴	۱۷	۱۱.۱	۳۶.۳	۲۵.۲	۳.۴۸	۱.۳۱
عدم کاربرد استفاده از روشهای نوین آبیاری	۲۰.۷	۲۴.۴	۲۲.۲	۲۰	۱۲.۶	۲.۷۹	۱.۳۲
عدم استفاده صحیح از ادوات و ماشین آلات در مزارع	۷.۴	۳۷	۲۳.۷	۲۰	۱۱.۹	۲.۹۱	۱.۱۵۹

۱.۱۹۴	۲.۸۸	۸.۹	۲۷.۴	۱۹.۳	۳۲.۶	۱۱.۹	عدم استفاده به موقع از ماشین آلات در عملیات کشاورزی
۱.۱۳۶	۳.۵۷	۲۴.۴	۳۱.۱	۲۵.۹	۱۴.۱	۴.۴	عدم توانایی در تامین و خرید به موقع نهاده ها (بذر، کود، سم و...)
۱.۱۸۷	۲.۹۶	۱۰.۴	۲۵.۹	۲۴.۴	۲۸.۱	۱۱.۱	عدم حضور مروجان

جدول ۷. تحلیل موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مولفه نهاده ها و ماشین آلات

مطلوبیت عددی مورد آزمون = ۳

فاصله اطمینان ۹۵ درصد		تفاوت میانگین	معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	معرف ها
حد بالا	حد پایین					
۰/۷۱۲۷	۰/۲۶۵۰	۰/۴۸۸۸	۰/۰۰۰	۳۸۲	۴.۳۲۰	بالا بودن هزینه‌های به کارگیری نوآوری‌ها و ماشین آلات در فرایند کشت
۰/۰۱۷۶	۰/۴۳۲۴	-۰/۲۰۷۴	۰/۰۷۱	۳۸۲	-۱.۸۲۳	عدم کاربرد استفاده از روش‌های نوین آبیاری
۰/۰۹۲۳	-۰/۳۱۴۵	-۰/۱۱۱۱	۰/۲۸۲	۳۸۲	-۱.۰۸۰	عدم استفاده به موقع از ماشین آلات در عملیات کشاورزی
۰/۷۶۶۸	۰/۳۷۶۹	۰/۵۷۰۳	۰/۰۰۰	۳۸۲	۵.۸۳۱	عدم توانایی در تامین و خرید به موقع نهاده‌ها (بذر، کود، سم و...)
۰/۱۶۵۰	-۰/۲۳۹۱	-۰/۰۳۷۰	۰/۷۱۸	۳۸۲	-۰/۳۶۳	عدم حضور مروجان

جدول ۸. مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مولفه دسترسی به تسهیلات

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	هیچ	طیف (درصد)
							معرف‌ها
۰/۹۵۳	۳.۵۱	۱۹.۳	۲۵.۲	۴۵.۲	۹.۲	۱.۲	نبود پس انداز لازم برای خانوار جهت دریافت وام
۱.۰۸۷	۲.۶۹	۷.۴	۱۳.۳	۳۳.۶	۳۳	۱۲.۶	نبود میل به استفاده از اعتبارات به صورت گروهی
۰/۹۹۰	۳.۱۱	۷.۴	۲۵.۹	۴۳.۷	۱۶.۳	۶.۷	وابستگی به منابع مالی واسطه‌ها
۰/۹۵۵	۲.۸۳	۳.۷	۲۲.۲	۳۳.۳	۳۵.۶	۵.۲	نبود اعتماد متقابل میان نظام اعتباری و کشاورزان
۱.۰۱۰	۳.۴۲	۱۳.۳	۳۹.۳	۲۵.۲	۲۰.۷	۱.۵	عدم ارائه اعتبارات مناسب توسط بانک

جدول ۹. تحلیل مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مولفه تسهیلات بانکی

مطلوبیت عددی مورد آزمون = ۳

فاصله اطمینان ۹۵ درصد		تفاوت میانگین	معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	معرف ها
حد بالا	حد پایین					
۰/۶۹۰۷	۰/۳۵۶۳	۰/۵۱۸۵	۰/۰۰۰	۳۸۲	۶.۳۲۲	نبود پس انداز لازم برای خانوارها جهت دریافت وام
-۰/۱۱۸۵	۰/۴۸۸۹	-۰/۳۰۳۷	۰/۰۰۱	۳۸۲	-۳.۲۴۴	نبود میل به استفاده از اعتبارات به صورت گروهی
۰/۲۷۹۶	-۰/۰۵۷۴	۰/۱۱۱۱	۰/۱۹۴	۳۸۲	۱.۳۰۴	وابستگی به منابع مالی واسطه‌ها
-۰/۰۰۰۳	-۰/۳۲۵۷	-۰/۱۶۲۹	۰/۰۵۰	۳۸۲	-۱.۹۸۱	نبود اعتماد متقابل میان نظام اعتباری و کشاورزان
۰/۵۹۴۳	-۰/۲۵۰۱	۰/۴۲۲۲	۰/۰۰۰	۳۸۲	۴.۸۵۳	عدم ارائه اعتبارات مناسب توسط بانک

جدول ۱۰. مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مولفه توسعه منابع آب و خاک

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	هیچ	طیف (درصد) معرفها
۰/۹۳۳	۲.۷۲	۲.۲	۱۷.۸	۳۹.۳	۳۱.۹	۸.۹	عدم امکان یکپارچه سازی اراضی
۰/۹۸۱	۳.۰۰۷	۳.۷	۲۸.۹	۴۰	۱۹.۳	۸.۱	عدم دسترسی به اراضی بزرگ تر
۱.۰۰۷	۲.۷۰	۴.۴	۱۵.۶	۳۷	۳۱.۹	۱۱.۱	نبود یا کمبود عملیات آماده سازی زمین برای کشت
۱.۱۶۰	۲.۸۹	۹.۶	۲۲.۲	۲۷.۴	۲۹.۳	۱۱.۴	عدم استفاده بهینه از منابع آب و هدر رفتن آن
۱.۱۵۰	۲.۹۲	۱۰.۴	۲۱.۵	۲۸.۱	۶۰.۴	۹.۶	عدم سرمایه گذاری در تسطیح خاک زمینهای زیر کشت آبی توسط مردم و دولت

جدول ۱۱. تحلیل موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی و رشد سرمایه گذاری در مولفه توسعه منابع آب و خاک

مطلوبیت عددی مورد آزمون = ۳						
فاصله اطمینان ۹۵ درصد	تفاوت میانگین	معداداری	درجه	آماره	آزمون t	معرفها
حد پایین	حد بالا		آزادی			
-۰/۱۱۵۱	-۰/۴۳۳۰	-۰/۲۷۴۰	۰/۰۰۱	۳۸۲	-۳.۴۱۰	عدم امکان یکپارچه سازی اراضی
-۰/۱۷۴۴	-۰/۱۵۹۶	۰/۰۰۷۱	۰/۹۳۰	۳۸۲	۰/۰۸۸	عدم دسترسی به اراضی بزرگتر
-۰/۱۲۴۷	-۰/۴۶۷۹	۰/۲۹۶۳	۰/۰۰۱	۳۸۲	-۰/۳.۴۱۵	نبود یا کمبود عملیات آماده سازی زمین برای کشت
۰/۰۹۳۹	-۰/۳۰۱۳	-۰/۱۰۳۷	۰/۳۰۱	۳۸۲	-۱.۰۳۸	عدم استفاده بهینه از منابع آب و هدر رفتن آن
۱۲۱۷۰	-۰/۲۶۹۹	-۰/۰۷۴۰	۰/۴۵۶	۳۸۲	-۰/۷۴۸	عدم سرمایه گذاری در تسطیح خاک زمینهای زیر کشت آبی توسط مردم و دولت

جدول ۱۲. مهمترین موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در مولفه همکاری، مدیریت و تصمیم گیری جمعی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	هیچ	طیف (درصد) معرفها
۱.۱۰۱	۲.۶۵	۶.۷	۱۴.۱	۳۱.۹	۳۲.۶	۱۴.۸	نبود انگیزه فعالیت گروهی میان کشاورزان
۱.۰۶۸	۲.۷۵	۵.۹	۱۹.۳	۲۹.۶	۳۴.۸	۱۰.۴	ناکارآمدی و نبود شرکت های تعاونی و سهامی زراعی

۱.۰۲۱	۲.۹۰	۷.۴	۲۰.۷	۳۱.۱	۳۶.۳	۴.۴	عدم بهبود شیوه های مدیریت اراضی و قطعات زمین
۱.۰۷۵	۲.۵۷	۵.۹	۱۱.۹	۳۱.۹	۳۴.۸	۱۵.۶	عدم خرید مشترک ماشین آلات و ادوات کشاورزی
۱.۱۲۴	۲.۵۴	۵.۲	۱۳.۳	۳۴.۱	۲۵.۹	۲۱.۵	عدم استفاده از راهنمایی های مروجان کشاورزی در گزینش نوع کشت و بذر

جدول ۱۳. تحلیل موانع ساختاری توسعه اقتصاد روستایی در مولفه همکاری، مدیریت و تصمیم گیری جمعی

مطلوبیت عددی مورد آزمون=۳							
فاصله اطمینان ۹۵ درصد		تفاوت میانگین	معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	معرف ها	
حد بالا	حد پایین						
-۰/۱۶۰۶	-۰/۵۳۵۷	-۰/۳۴۸۱	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۳.۶۷۲	نبود انگیزه فعالیت گروهی میان کشاورزان	
-۰/۰۶۲۶	-۰/۴۲۶۳	-۰/۲۴۴۴	۰/۰۰۹	۳۸۲	-۲.۶۵۹	ناکارآمدی و نبود شرکت های تعاونی و سهامی زراعی	
-۰/۰۳۰۲	-۰/۳۲۶۵	-۰/۱۴۸۱	۰/۱۰۳	۳۸۲	-۱.۶۴۳	عدم بهبود شیوه های مدیریت اراضی و قطعات زمین	
-۰/۲۳۹۲	-۰/۶۰۵۳	-۰/۴۲۲۲	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۴.۶۵۲	عدم خرید مشترک ماشین آلات و ادوات کشاورزی	
-۰/۲۶۰۴	-۰/۶۴۳۳	-۰/۴۵۱۸	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۴.۶۶۴	عدم استفاده از راهنمایی های مروجان کشاورزی در گزینش نوع کشت و بذر	

جدول ۱۴. وضعیت امنیت اجتماعی محدوده مورد مطالعه

طیف (درصد)							معرف ها
هیچ	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	
۵.۵	۲۷.۴	۱۸.۵	۱۵.۶	۳۳.۳	۳.۴۴	۱.۳۳۱	پایین بودن درگیری و نزاع بین اهالی
۴.۴	۲۲.۲	۳۳.۳	۲۴.۴	۱۵.۶	۳.۲۴	۱.۱۰۲	عدم تغییر ارزش های مشترک طی زمان
۲۰	۲۰.۷	۳۱.۱	۲۰.۷	۷.۴	۲.۷۴	۱.۲۰۷	احساس امنیت فردی
۱۱.۹	۳۲.۶	۴۴.۴	۸.۹	۲.۲	۲.۵۷	۰/۸۹۳۹	اعتماد متقابل میان مردم و مسئولین
۲۱.۵	۲۹.۶	۳۳.۳	۹.۶	۵.۹	۲.۴۸	۱.۱۱۲	عدم تنش های نژادی-قومی و گروهی
۳۲.۶	۲۸.۹	۱۷	۱۸.۵	۳	۲.۳۰	۱.۱۹۲	وجود فرصت های تحصیلی و آموزشی یکسان برای عموم مردم
۲۶.۷	۳۵.۶	۲۳.۷	۱۲.۶	۱.۵	۲.۲۶	۱.۰۳۶	وجود نظام جامع تامین اجتماعی
۱۱.۹	۲۱.۵	۳۹.۳	۲۰.۷	۶.۷	۲.۸۱	۱.۰۷۶	مشارکت مردم در انتخابات
۲۸.۹	۲۷.۴	۲۳	۱۸.۵	۲.۲	۲.۳۷	۱.۱۵۱	نگرانی از سرقت، اغفال کودکان، امنیت کوچه و خیابان، پارک ها و اماکن عمومی
۳۴.۱	۲۶.۷	۱۷	۱۳.۳	۸.۹	۲.۳۶	۱.۳۱۳	وضعیت آلودگی محیطی مثل نحوه دفع زباله، آلودگی آب و هوا، بهداشت

جدول ۱۵. تحلیل وضعیت امنیت اجتماعی بستر مورد مطالعه

مطلوبیت عددی مورد آزمون=۳						معرف ها
فاصله اطمینان ۹۵ درصد		تفاوت میانگین	معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	
حد بالا	حد پایین					
۰/۶۷۱۹	۰/۲۱۷۰	۰/۴۴۴۴	۰/۰۰۰	۳۸۲	۳.۸۶۴	پایین بودن درگیری و نزاع بین اهالی
۰/۴۳۲۱	۰/۰۵۶۷	۰/۲۴۴۴	۰/۰۱۱	۳۸۲	۲.۵۷۶	عدم تغییر ارزش‌های مشترک طی زمان
-۰/۰۴۶۳	-۰/۴۵۷۴	۰/۲۵۱۸	۰/۰۱۷	۳۸۲	-۲.۴۲۳	احساس امنیت فردی
-۰/۲۳۸۶	-۰/۵۶۱۴۰	-۰/۴۰۰۰	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۴.۹۰۳	اعتماد متقابل میان مردم و مسئولین
-۰/۳۲۱۸	-۰/۷۰۰۴	-۰/۵۱۱۱	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۵.۳۴۰	عدم تنش‌های نژادی-قومی و گروهی
-۰/۴۵۹۷۰	-۰/۸۷۳۶	-۰/۶۶۶۶	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۶.۳۷۲	وجود فرصت‌های تحصیلی و آموزشی یکسان برای عموم مردم
-۰/۵۵۶۶۰	-۰/۹۱۰۰	-۰/۷۳۳۳	۰/۰۰۰	۳۸۲	۸.۲۰۸	وجود نظام جامع تامین اجتماعی
-۰/۷۲۲	-۰/۲۹۴۴	-۰/۱۱۱۱	۰/۲۳۳	۳۸۲	-۱.۱۹۹	مشارکت مردم در انتخابات
-۰/۴۲۶۲	-۰/۸۱۸۳	-۰/۶۲۲۲	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۶.۲۷۷	نگرانی از سرقت، اغفال کودکان، امنیت کوچه و خیابان، پارک‌ها و اماکن عمومی
-۰/۴۱۳۴	-۰/۸۶۰۶	-۰/۶۳۷۰	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۵.۳۵۷	وضعیت آلودگی محیطی مثل نحوه دفع زباله، آلودگی آب و هوا، بهداشت

جدول ۱۶. وضعیت شاخص‌های امنیت اقتصادی

طیف (درصد)	هیچ	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	معرف‌ها
	۵۴.۱	۲۶.۷	۱۲.۶	۵.۲	۱.۵	۱.۷۳	۰/۹۷۱	نبود تبعیض در استخدام‌های دولتی
	۵.۹	۱۵.۶	۲۷.۴	۴۱.۵	۹.۶	۳.۳۳	۱.۰۴۳	پایین بودن هزینه‌های معاملاتی زمین، خانه، مغازه و..
	۳۷.۸	۳۸.۵	۹.۶	۱۳.۳	۰/۷	۲.۰۷	۱.۰۴۰	نبود تبعیض در انتخاب مدیران دولتی
	۴۲.۲	۳۶.۳	۶.۷	۱۴.۸	-	۱.۹۴	۱.۰۳۷	پایبندی دولت به تعهدات
	۲۴.۴	۲۸.۱	۲۲.۲	۱۸.۵	۶.۷	۱.۵۴	۱.۲۳۴	رضایت از برخورداری از امکانات عمومی
	۲۳.۷	۳۹.۳	۱۶.۳	۱۴.۸	۵.۹	۲.۴۰	۱.۱۷۳	نبود سو استفاده از امکانات دولتی
	۲۶.۷	۵۷	۱۶.۳	-	-	۱.۸۹	۰/۶۴۹	وجود امنیت شغلی
	۲۰.۷	۴۸.۹	۲۶.۷	۲.۲	۱.۵	۲.۱۴	۰/۸۲۴	وجود امنیت درآمدی
	۲۲.۲	۴۷.۴	۲۶.۷	۳	۰/۷	۲.۱۲	۰/۸۱۴	وجود احساس عدالت از نظر گسترش امکانات مانند تمامی مناطق کشور
	۲۵.۲	۵۰.۴	۲۲.۲	۰/۷	۱.۵	۲.۰۲۴	۰/۸۰۰	وجود بسترهای لازم جهت ایجاد کسب و کارهای جدید مثل امکانات، قوانین، حمایت دولت و...
	۱۴.۱	۳۳.۳	۲۲.۲	۲۰	۱۰.۴	۲.۷۹	۱.۲۱۶	علاقه مندی مردم جهت سرمایه گذاری در روستا

جدول ۱۷. تحلیل وضعیت امنیت اقتصادی بستر مورد مطالعه

مطلوبیت عددی مورد آزمون = ۳						
فاصله اطمینان ۹۵ درصد		تفاوت میانگین	معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	معرف ها
حد بالا	حد پایین					
-۱.۱۰۱	-۱.۴۳۲	-۱.۲۶۶	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۱۵.۱۵۳	نبود تبعیض در استخدام های دولتی
۰/۵۱۱۰	۰/۱۵۵۷	۰/۳۳۳۳	۰/۰۰۰	۳۸۲	۳.۳۷۰	پایین بودن هزینه های معاملاتی زمین، خانه، مغازه و..
-۰/۸۱۵۵	-۱.۱۶۹	۰/۹۹۲۵	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۱۱.۰۸۷	نبود تبعیض در انتخاب مدیران دولتی
-۰/۸۸۱۹	-۱.۲۳۶	-۱.۰۵۲	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۱۱.۸۱۰	پایبندی دولت به تعهدات
-۰/۲۴۲۱	-۰/۶۶۱۶	-۰/۴۵۱۸	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۴.۲۶۱	رضایت از برخورداری از امکانات عمومی
۰/۴۰۰۳	-۰/۷۹۹۷	-۰/۶۰۰۰	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۵.۹۴۳	نبود سو استفاده از امکانات دولتی
-۰/۹۹۳۱	-۱.۲۱۴	-۱.۱۰۳	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۱۹.۷۴۱	وجود امنیت شغلی
-۰/۷۱۱۵	-۰/۹۹۲۲	-۰/۸۵۱۸	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۱۲.۰۰۸	وجود امنیت درآمدی
-۰/۸۳۵۵	-۱.۰۱۲	-۰/۸۷۴۰	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۱۲.۴۷۱	وجود احساس عدالت از نظر گسترش امکانات مانند تمامی مناطق کشور
-۰/۸۳۴۱	-۱.۱۰۶	-۰/۹۷۰۳	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۱۴.۰۸۳	وجود بسترهای لازم جهت ایجاد کسب و کارهای جدید مثل امکانات، قوانین، حمایت دولت و...
-۰/۰۰۰۴	-۰/۴۱۴۴	-۰/۲۰۷۴	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۱.۹۸۲	علاقه مندی مردم جهت سرمایه گذاری در روستا